

§1. Загальна характеристика правового статусу Верховної Ради Автономної Республіки Крим

Верховна Рада Автономної Республіки Крим (Верховна Рада АРК) є представницьким органом адміністративно-територіальної автономії, що здійснює свої повноваження на основі Конституції України і законів України, Конституції Автономної Республіки Крим і нормативно-правових актів АРК з метою сприяння реалізації прав та інтересів населення автономії й вирішення питань життєдіяльності регіону.

Верховна Рада АРК здійснює свою діяльність на принципах: верховенства права; конституційності; законності; гласності; колегіальності; поєднання інтересів Автономної Республіки Крим і загальнодержавних інтересів України; врахування особливостей, передбачених ст.132 Конституції України; правової, організаційної й матеріально-фінансової самостійності в межах повноважень, визначених Конституцією і законами України, Конституцією АРК; судового захисту.

Функції й компетенція Верховної Ради АРК:

1. Представницька – тільки Верховна Рада АРК може виступати від імені народу Автономної Республіки Крим і представляти його інтереси у стосунках з іншими органами влади АРК, органами державної влади України, органами місцевого самоврядування, підприємствами, установами та організаціями.

2. Установча – прийняття Конституції АРК і подання її на затвердження Верховної Ради України, внесення до неї змін; призначення на посаду і зняття з посади за поданням Голови Верховної Ради АРК Голови Ради міністрів АРК і за його поданням – членів Ради

міністрів АРК; створення та ліквідація міністерств і республіканських комітетів АРК; вирішення питань адміністративно-територіального устрою відповідно до законодавства України; визнання статусу місцевостей як курортів; установлення зон санітарної охорони курортів; заснування засобів масової інформації і т.д.

3. Нормотворча – здійснення нормативного регулювання з питань сільського господарства і лісів, меліорації і кар'єрів, громадських робіт, ремесел, добродійної діяльності, містобудування, туризму, готельної справи, ярмарків, установ культури й історико-культурних заповідників, транспорту загального користування, автодоріг, водопроводів, мисливства і рибальства, санітарної і лікарської служб; визначення порядку управління майном, що належить АРК; визначення переліку майна АРК, що не підлягає приватизації і т.д.

4. Контрольна – контроль за виконанням бюджету АРК, програм АРК з питань соціально-економічного і культурного розвитку, раціонального природокористування, охорони навколишнього природного середовища відповідно до загальнодержавних програм; заслуховування звітів Голови й членів Ради міністрів АРК; розгляд запитів депутатів.

5. Фінансово-бюджетна – встановлення податків і пільг по податках відповідно до законів України, прийняття рішень про випуск місцевих позик, затвердження бюджету АРК і внесення в нього змін.

§2. Порядок формування Верховної Ради Автономної Республіки Крим

Верховна Рада АРК складається зі 100 депутатів, що обираються на основі загального, рівного і прямого виборчого права шляхом таємного голосування на 4 роки. Верховна Рада АРК є повноважною за умови обрання не менше 2/3 від її загального складу.

Порядок формування Верховної Ради АРК визначається Конституцією АРК, а також законами України «Про Верховну Раду Автономної Республіки Крим» і «Про вибори депутатів Верховної Ради Автономної Республіки Крим».

Повноваження Верховної Ради АРК попереднього скликання припиняються з моменту відкриття першої сесії Верховної Ради АРК нового скликання. Повноваження Верховної Ради АРК можуть бути припинені Верховною Радою України достроково з підстав і в порядку, визначених Конституцією України.

Виборчий процес здійснюється на засадах вільного і рівноправного висунування кандидатів у депутати, гласності та відкритості, свободи агітації, рівних можливостей для всіх кандидатів у проведенні виборчої кампанії, неупередженості до кандидатів з боку органів державної влади, органів місцевого самоврядування та посадових і службових осіб цих органів. Усі виборці беруть участь у виборах добровільно і на рівних засадах.

Право голосу на виборах мають громадяни України, що постійно проживають в Автономній Республіці Крим, яким на день проведення виборів виповнилося 18 років. Кожний виборець має один голос. Не мають права голосу і права бути обраними громадяни, визнані судом недієздатними.

Вибори депутатів Верховної Ради АРК здійснюються за мажоритарною системою відносної більшості. Для проведення виборів утворюється 100 одномандатних округів.

Вибори депутатів Верховної Ради АРК організують і проводять виборча комісія АРК, окружні та дільничні виборчі комісії, які утворюються відповідними представницькими органами влади.

Право висунування кандидатів у депутати належить тільки громадянам України, що

постійно проживають в АРК і реалізується місцевими осередками політичних партій та безпосередньо громадянами шляхом самовисування, а також зборами громадян і трудовими колективами. При цьому одна і та ж особа може бути висунута лише в одному виборчому окрузі.

Висунуті кандидати мають отримати на свою підтримку не менш як 750 підписів виборців відповідного округу. Підписні листи видаються окружними виборчими комісіями особам, які подали заяву про намір балотуватися кандидатом у депутати або які висунуті зборами громадян, трудовими колективами та місцевими осередками партій. Необхідна кількість підписів має бути зібрана і подана до окружної виборчої комісії до закінчення строку для реєстрації кандидатів, тобто за 45 днів до дня виборів.

Окружна виборча комісія приймає рішення щодо реєстрації кандидата у депутати не пізніше ніж на третій день після подання всіх необхідних документів. У разі реєстрації кандидату в депутати видається відповідне посвідчення і він отримує комплекс прав для здійснення передвиборної агітації у повному обсязі. Передвиборна агітація може здійснюватись у будь-яких формах і будь-якими засобами, що не суперечать Конституції та законам України.

Фінансування роботи виборчих комісій здійснюється за рахунок коштів республіканського бюджету АРК, а фінансування передвиборної агітації – за рахунок коштів республіканського бюджету АРК, а також коштів кандидатів у депутати, пожертвувань фізичних та юридичних осіб. Не пізніше як за 7 днів до дня виборів кандидати в депутати або їх довірені особи зобов'язані передати до окружних виборчих комісій фінансові звіти про джерела надходжень у власні виборчі фонди.

Голосування проводиться виключно в день виборів або в день повторного голосування з 7.00 до 22.00 у спеціально відведених приміщеннях, де обладнуються в достатній кількості кабінети або кімнати для таємного голосування. Кожен виборець голосує особисто. Виборчі бюлетені видаються членами дільничної виборчої комісії на підставі списку виборців по відповідній виборчій дільниці за умови пред'явлення виборцем документа, що посвідчує його особу.

Підрахунок голосів здійснюється виключно членами дільничної виборчої комісії на її засіданні, після чого складається протокол, до якого заноситься: 1) загальна кількість виборців, зареєстрованих на виборчій дільниці; 2) кількість одержаних на дільницю

бюлетенів; 3) кількість невикористаних бюлетенів; 4) кількість виборців, які отримали виборчі бюлетені; 5) кількість виборців, які взяли участь у голосуванні; 6) кількість виборчих бюлетенів, визнаних недійсними; 7) кількість голосів, поданих за кожного кандидата у депутати.

На підставі протоколів дільничних виборчих комісій окружна виборча комісія визначає: 1) загальну кількість виборців у виборчому окрузі; 2) кількість виборців, які отримали виборчі бюлетені; 3) кількість виборців, які взяли участь у голосуванні; 4) кількість виборчих бюлетенів, визнаних недійсними; 5) кількість голосів, поданих «за» кожного кандидата у депутати; 6) особу кандидата у депутати, який набрав найбільшу кількість голосів.

Обраним вважається кандидат у депутати, який одержав більшість голосів виборців, які взяли участь у голосуванні, порівняно з іншими кандидатами, які балотувалися в даному виборчому окрузі. У разі, коли до виборчого бюлетеня було внесено лише одного кандидата у депутати, він вважається обраним, якщо кількість голосів, поданих «за» нього, перевищує кількість голосів «не підтримую жодного з кандидатів у депутати». Якщо найбільшу і водночас однакову кількість голосів набрали два або більше кандидатів у депутати, проводиться повторне голосування по цих кандидатурах.

§3. Структура Верховної Ради Автономної Республіки Крим

Верховна Рада АРК є однопалатним представницьким органом, частина зі 100 депутатів якої здійснює свої повноваження на постійній основі, а частина поєднує їх з виробничою діяльністю.

Очолює Верховну Раду АРК Голова, який має першого заступника і заступника. Всі вони обираються з числа депутатів на першій сесії Верховної Ради АРК таємним голосуванням шляхом подачі бюлетенів.

Голова Верховної Ради АРК веде пленарні засідання сесії Верховної Ради АРК, забезпечує підготовку пленарних засідань сесії, організовує контроль за виконанням рішень і постанов Верховної Ради АРК; здійснює загальне керівництво підготовкою питань, що підлягають розгляду Верховною Радою АРК; виконує номінаційні та представницькі функції. Заступники Голови Верховної Ради АРК заміщають Голову в разі його відсутності чи тимчасової неможливості здійснення ним своїх обов'язків. Перший заступник Голови організовує взаємодію Верховної Ради АРК з Радою міністрів АРК, організовує і забезпечує контроль за його діяльністю; організовує роботу Верховної Ради АРК, яка стосується питань власності; здійснює міжрегіональні зв'язки; координує роботу постійних комісій «економічного блоку». Заступник Голови організовує підготовку і проведення засідань Президії й пленарних засідань Верховної Ради АРК, координує роботу Секретаріату Верховної Ради АРК з цих питань, організовує роботу з підготовки нормативно-правових та інших актів Верховної Ради АРК, координує роботу постійних комісій «соціально-культурного блоку». Основи правового статусу означених посадових осіб визначені у Законі України «Про Верховну Раду Автономної Республіки Крим» і деталізовані статтями глав 4 і 5 Регламенту Верховної Ради АРК.

Для координації роботи органів Верховної Ради АРК, сприяння депутатам у виконанні ними своїх обов'язків, підготовки сесій, реалізації інших повноважень організаційного характеру, що передаються Верховною Радою АРК, утворюється Президія Верховної Ради АРК. До її складу за посадою входять Голова Верховної Ради АРК, його перший заступник і заступник, а також голови постійних комісій Верховної Ради АРК. Очолює Президію Голова Верховної Ради АРК. Президія скликає сесії Верховної Ради АРК, формує порядок денний і вносить його на затвердження сесії Верховної Ради АРК, координує роботу її органів, забезпечує реєстрацію та офіційне оприлюднення нормативно-правових актів представницького органу автономії.

Структурними елементами Верховної Ради АРК є також постійні та тимчасові комісії, депутатські групи й фракції. Постійні та тимчасові комісії Верховної Ради АРК є її органами, які обираються з числа депутатів для вивчення, попереднього розгляду і підготовки питань, які відносяться до її відання, здійснення контролю за виконанням постанов і рішень представницького органу автономії. На відміну від українського парламенту, де кількість комітетів визначається заново після кожних виборів, у представницькому органі Кримської автономії кількість постійних комісій є сталою, а їх вичерпний перелік закріплений у ст.72 Регламенту Верховної Ради АРК. Депутатські групи і фракції створюються з метою консолідації депутатів Верховної Ради АРК згідно з

їх політичними, економічними та іншими переконаннями для вирішення поставлених завдань.

Діяльність Верховної Ради АРК забезпечує її апарат, який складається із Секретаріату та Управління справами.

В цілому, структура Верховної Ради АРК зображена на схемі:

§4. Правовий статус депутатів Верховної Ради Автономної Республіки Крим

Депутатом Верховної Ради Автономної Республіки Крим може бути громадянин України,

який має право голосу, на день виборів досяг віку 18 років і проживає в Україні не менше останніх п'яти років. Не може бути обраний до Верховної Ради АРК громадянин, який має судимість за вчинення умисного злочину, якщо ця судимість не погашена і не знята у встановленому законом порядку.

Депутати Верховної Ради АРК не можуть бути одночасно членами Ради міністрів АРК, виконувати функції представника Президента в Автономній Республіці Крим, мати інший представницький мандат. Депутати Верховної Ради АРК, які працюють на постійній основі, не мають права суміщати свою службову діяльність з іншою роботою, крім викладацької, наукової та творчої у позаробочий час, входити до складу керівного органу чи наглядової ради підприємства, що має на меті одержання прибутку.

Статус депутата Верховної Ради АРК має визначатися відповідним законом України, однак такий закон поки що не прийнято, тому ці питання нині регламентуються Конституцією АРК, Законом «Про Верховну Раду Автономної Республіки Крим», Законом «Про вибори депутатів Верховної Ради Автономної Республіки Крим» та Регламентом Верховної Ради АРК. В цілому представницький характер статусу депутата Верховної Ради АРК поєднує його зі статусом народного депутата України, що знайшло свій відбиток у відповідних положеннях Регламенту Верховної Ради АРК.

На час проведення засідань Верховної Ради АРК, постійних комісій Верховної Ради АРК, а також здійснення депутатських повноважень в інших випадках, передбачених законом, депутат звільняється від виконання виробничих або службових обов'язків з відшкодуванням йому середньої заробітної плати за основним місцем роботи та інших витрат, пов'язаних з депутатською діяльністю, за рахунок коштів бюджету АРК.

Депутат зобов'язаний брати участь у роботі Верховної Ради АРК та її органів. Він зобов'язаний входити до складу однієї з постійних комісій і брати участь у її роботі. Депутати можуть добровільно об'єднуватися у депутатські групи, фракції за умови, що до складу кожної з них входить не менше 10 депутатів. У випадку неможливості з поважних причин взяти участь у роботі Верховної Ради АРК та її органів депутат зобов'язаний завчасно повідомити про це голову своєї постійної комісії.

Депутат зобов'язаний додержуватись Конституції та законів України, Конституції АРК, Регламенту Верховної Ради АРК та інших нормативно-правових актів Верховної Ради АРК. Він не може використовувати свій депутатський мандат в цілях, не пов'язаних з

депутатською діяльністю.

Депутат Верховної Ради АРК має всю повноту прав, які забезпечують його активну участь в діяльності Верховної Ради АРК та її органів. Так, у Верховній Раді АРК депутат має право:

- голосувати з усіх питань, що обговорюються на засіданнях Верховної Ради АРК;
- обирати і бути обраним на будь-яку посаду у Верховній Раді АРК;
- задавати питання доповідачам і співдоповідачам на засіданнях Верховної Ради АРК;
- брати участь у дебатах з усіх обговорюваних питань, подавати у письмовій чи усній формі пропозиції, зауваження і поправки;
- робити заяви і вносити пропозиції щодо порядку ведення засідання і додержання Регламенту;
- пропонувати кандидатури на посади у Верховній Раді АРК, задавати кандидатам питання, агітувати за кандидатів і проти;
- виступати з обґрунтуванням своїх пропозицій з мотивів голосування, давати довідки;
- ставити питання про недовіру складу органів, утворених Верховною Радою АРК;
- пропонувати питання до порядку денного сесії, на пленарний тиждень, пленарне

засідання Верховної Ради АРК;

– брати участь у засіданнях Президії Верховної Ради АРК і постійних комісій, членом яких він не є, з правом дорадчого голосу;

– розробляти і подавати на розгляд Верховної Ради АРК та її органів підготовлені в установленому порядку проекти нормативно-правових та інших актів, а також вносити пропозиції щодо їх зміни і доповнення;

– оголошувати на засіданнях Верховної Ради АРК та її органів тексти звернень, заяв, резолюцій;

– отримувати проекти нормативно-правових та інших актів, а також копії нормативно-правових актів і всіх інших прийнятих Верховною Радою АРК та її Президією документів;

– знайомитися зі стенограмами (фонограмами) засідань Верховної Ради АРК та її Президії.

Депутат Верховної Ради АРК має право звернутися на пленарному засіданні Верховної Ради АРК з депутатським запитом до підконтрольних і підзвітних їй органів та посадових осіб про надання офіційного роз'яснення з питань, віднесених до їх відання.

Депутатський запит вноситься депутатом у письмовій формі до секретаріату сесії, який оголошує його на найближчому пленарному засіданні Верховної Ради АРК і негайно надсилає відповідному органу чи посадовій особі. Офіційна відповідь на депутатський запит у 15-денний строк або в інший встановлений Верховною Радою АРК строк надсилається депутату, який його вніс.

За вимогою депутата відповідь на депутатський запит зачитується секретаріатом сесії або самим депутатом на пленарному засіданні Верховної Ради АРК. Кожний депутат після оголошення відповіді на його депутатський запит має право виступити і дати оцінку відповіді. Час на такий виступ не повинен перевищувати 5 хв. Депутатський запит і

Відповідь на нього можуть бути за рішенням Верховної Ради АРК обговорені на пленарному засіданні, якщо на цьому наполягає депутат, який вніс запит. У випадку обговорення депутатського запиту і відповіді на нього на пленарному засіданні проект рішення Верховної Ради АРК щодо депутатського запиту готується депутатом і включається до порядку денного засідання Верховної Ради АРК в порядку, передбаченому Регламентом. Для розгляду відповіді і проекту рішення щодо депутатського запиту Секретаріат Верховної Ради АРК запрошує на пленарні засідання посадових осіб, до яких був звернений запит. За підсумками обговорення депутатського запиту Верховна Рада АРК більшістю голосів депутатів від їх загального складу приймає рішення. Депутатський запит, відповідь на нього і прийняте рішення з цього питання публікується в газеті «Крымские известия».

Для отримання необхідної допомоги у здійсненні своїх повноважень депутати Верховної Ради АРК можуть мати помічників (не більше п'яти), статус яких визначається Тимчасовим положенням про помічників депутата Верховної Ради Автономної Республіки Крим, затвердженим Постановою Верховної Ради АРК від 30 червня 1998 р. №112-II.

Персональний підбір кандидатур на посади помічників, визначення їх кількості і розподіл обов'язків між ними, а також організацію їх роботи здійснює безпосередньо депутат, який несе персональну відповідальність за правомірність своїх рішень.

Помічник депутата Верховної Ради АРК зобов'язаний:

– виконувати доручення депутата щодо забезпечення взаємовідносин з виборцями, а також з органами влади АРК, органами місцевого самоврядування АРК, з об'єднаннями громадян, підприємствами, установами та організаціями;

– проводити попередній прийом виборців та інших осіб, а також вести запис на прийом до депутата;

– вивчати за дорученням депутата питання, що входять до його компетенції, готувати по них необхідні матеріали, надавати депутату допомогу у здійсненні ним контролю за виконанням прийнятих рішень;

– допомагати депутату в організації проведення звітів і зустрічей з виборцями, трудовими колективами, об'єднаннями громадян, узагальнювати висловлені на них пропозиції та зауваження, сприяти реалізації розроблених для їх виконання заходів;

– надавати сприяння депутату у здійсненні контрольних функцій за дотриманням законодавства України і нормативно-правових актів АРК при розгляді звернень громадян;

– вести діловодство, забезпечувати збереження документів, що надходять на ім'я депутата, контролювати своєчасне надходження відповідей на депутатські запити і звернення;

– надавати депутату організаційно-технічну та іншу допомогу при здійсненні ним депутатських повноважень, а також готувати аналітичний, довідково-інформаційний та інший матеріал з питань, пов'язаних з депутатською діяльністю;

– виконувати окремі доручення депутата, пов'язані з депутатською діяльністю.

На відміну від помічників-референтів народних депутатів України, помічники депутата Верховної Ради АРК здійснюють свою діяльність виключно на громадських засадах. Однак канцелярські, поштові, телеграфні видатки помічника депутата, а також усі інші видатки, пов'язані з виконанням доручень, отриманих від депутата Верховної Ради АРК, оплачуються безпосередньо депутатом з коштів, передбачених на покриття його видатків, пов'язаних з депутатською діяльністю.

Організаційне, правове, експертне, кодифікаційне, документальне, інформаційне та інше забезпечення діяльності депутатів Верховної Ради АРК здійснюють відповідні підрозділи Секретаріату Верховної Ради АРК.

Повноваження депутата Верховної Ради АРК припиняються одночасно з припиненням

повноважень Верховної Ради АРК. Дostroкове припинення його повноважень можливе за рішенням Верховної Ради АРК у випадках:

- складення повноважень за його особистою заявою;
- набрання законної сили обвинувальним вироком суду щодо нього;
- визнання його судом недієздатним або безвісно відсутнім;
- припинення громадянства України або вибуття на постійне місце проживання за межі України;
- відкликання виборцями (підставами для відкликання є порушення депутатом Конституції і законодавства України, Конституції та нормативно-правових актів АРК; незадовільне виконання депутатських обов'язків; використання депутатського мандата в особистих та корисливих цілях, систематичне порушення норм етики і моралі);
- смерті;
- в інших випадках, передбачених чинним законодавством.

Зайняття депутатом посади, не сумісної з депутатським мандатом, тягне за собою припинення його повноважень з моменту зайняття такої посади.

У разі дострокового припинення повноважень депутата Верховної Ради АРК проводяться вибори депутата замість вибулого.

§5. Правові форми діяльності Верховної Ради АРК

Діяльність Верховної Ради АРК здійснюється практично у всіх правових формах: нормотворчій, контрольній, установчій, правозастосовчій та інтерпретаційній. Однак найбільш детальну регламентацію отримали перші дві правові форми.

Нормотворчий процес у Верховній Раді АРК досить детально внормований у Розділі IV Регламенту Верховної Ради АРК.

Згідно зі ст.10 Закону «Про Верховну Раду Автономної Республіки Крим», право внесення проектів нормативно-правових актів до Верховної Ради АРК належить депутатам Верховної Ради АРК і Раді міністрів АРК. При цьому, депутати можуть реалізувати своє право як індивідуально, так і колективно. Право внесення проектів нормативно-правових актів може реалізуватися депутатами і Радою міністрів АРК у двох формах: 1) у формі проекту нового нормативно-правового акту, проекту нормативно-правового акту про зміни і доповнення до чинного нормативно-правового акту, або про його відміну в цілому або в частині; 2) у формі поправок і пропозицій до проекту нормативно-правового акту, що розглядається у Верховній Раді АРК. Проекти нормативно-правових актів, що надходять від інших суб'єктів, можуть бути внесені до Верховної Ради АРК тільки через депутатів Верховної Ради АРК або Раду міністрів АРК.

Верховна Рада АРК на основі пропозицій депутатів і Ради міністрів АРК затверджує план підготовки проектів нормативно-правових актів на сесію, згідно з яким визначаються головні постійні комісії по розробці відповідних проектів. Розробка проектів може доручатись і Раді міністрів АРК.

Проекти правових актів вносяться на розгляд Верховної Ради АРК у суворій відповідності до Регламенту Верховної Ради АРК і Положення про порядок роботи з проектами нормативно-правових та інших актів, що подаються на розгляд Верховної Ради автономної Республіки Крим та її Президії. Внесені проекти приймаються, реєструються і ставляться на облік у відділі діловодства і контролю Секретаріату Верховної Ради АРК із зазначенням дати подання і додержанням порядку та умов їх проходження.

Проекти правових актів і матеріали до них в день надходження передаються Голові Верховної Ради АРК або його заступникам (згідно з розподілом обов'язків) і за їх дорученням копіюються і направляються:

1. До постійної комісії (головної), до відання якої належить відповідний проект правового акту;
2. До постійної комісії Верховної Ради АРК з питань законодавства, законності, правопорядку та військових питань для підготовки висновку (за відсутності зауважень проект візується без надання висновку);
3. До інших постійних комісій для попереднього розгляду;
4. До юридичного відділу Секретаріату Верховної Ради АРК для підготовки висновку (за відсутності зауважень він візується Правовою службою без надання висновку);
5. Керівникові Секретаріату Верховної Ради АРК;
6. До відділу з організаційної роботи;
7. До Ради міністрів АРК.

Копії проектів правових актів, підготовлених депутатами Верховної Ради АРК, з доданими до них матеріалами направляються відділом діловодства і контролю до Головного управління юстиції Міністерства юстиції України в Автономній Республіці Крим для надання висновків по них. За відсутності зауважень проект візується Головним управлінням юстиції без надання висновку.

Постійні комісії, яким дано доручення, юридичний відділ Секретаріату Верховної Ради АРК, Головне управління юстиції Міністерства юстиції України в АРК у десятиденний термін (якщо не буде зазначений інший) вивчають проект правового акту і подають по ньому головній комісії свої пропозиції і зауваження.

Верховна Рада АРК при розгляді питання може наділити статусом головної комісії спеціально створену нею депутатську робочу групу (комісію).

Головна комісія у п'ятиденний строк (якщо не буде встановлений інший) узагальнює зауваження і пропозиції, отримані від інших комісій, вивчає економічне і юридичне обґрунтування проекту правового акту, його зв'язок з іншими актами і готує висновок по проекту, після чого проект подається на розгляд Президії Верховної Ради АРК суб'єктом, який вніс проект. За відсутності зауважень по проекту головна комісія візує проект без надання висновку.

У випадку надходження до Верховної Ради АРК кількох проектів правових актів з одного і того ж питання для можливого об'єднання їх в один проект Президією Верховної Ради АРК створюється узгоджувальна комісія у складі авторів, депутатів Верховної Ради АРК і спеціалістів. За відсутності згоди суб'єктів права на внесення об'єданого проекту на розгляд Верховної Ради АРК виносяться усі подані проекти.

Включення проекту правового акту до проектів порядку денного сесії, на пленарний тиждень, на день пленарного засідання здійснюється в порядку, передбаченому ст.ст.26, 27 Регламенту Верховної Ради АРК.

Обговорення і прийняття проектів правових актів відбувається на пленарному засіданні

Верховної Ради АРК і здійснюється, як правило, у двох читаннях, якщо при цьому стосовно відповідного проекту правового акту Верховною Радою АРК не буде прийнято інше рішення.

При розгляді проекту правового акту в першому читанні заслуховується доповідь автора проекту і співповідь головної комісії за її ініціативою. У першому читанні обговорюються основні концептуальні положення проекту, висловлюються зауваження і пропозиції як у цілому по проекту, так і по окремих його положеннях. У випадку схвалення проекту правового акту Верховна Рада АРК визначає термін його подання для розгляду у другому читанні. Рішення по проекту правового акту, розглянутому в першому читанні, вважається прийнятим, якщо за нього проголосувала більшість від загального числа депутатів Верховної Ради АРК. За результатами голосування Верховна Рада АРК приймає постанову (рішення).

За рішенням Верховної Ради АРК проект нормативно-правового акта може бути винесений на всенародне обговорення.

Якщо в результаті першого читання Верховна Рада АРК визнає представлений проект нормативно-правового акта готовим для прийняття в цілому, він може бути прийнятий в цілому без постатейного голосування, не переходячи до другого читання.

Проект нормативно-правового акта, не прийнятий у першому читанні, направляється особі або органу, що вніс проект, для доробки з урахуванням зауважень і пропозицій, що надійшли під час обговорення.

Проект нормативно-правового акта, прийнятий у першому читанні, Верховною Радою АРК передається головній комісії для доопрацювання. Головна комісія за необхідності доопрацювання проекту правового акта створює робочу групу, яка в місячний термін вивчає внесені поправки і пропозиції і доопрацьований проект передає у встановленому порядку до Ради міністрів АРК, за необхідності – до Міністерства фінансів чи іншого міністерства, Головного управління юстиції Міністерства юстиції України в АРК, юридичного відділу Секретаріату Верховної Ради АРК. Зазначені органи в 10-денний термін повинні підготувати висновки щодо представленої редакції проекту нормативно-правового акта, а за відсутності зауважень – завізувати його.

Проекти нормативно-правових актів для другого і наступних читань, а також рішення про внесення змін і доповнень у чинні нормативно-правові акти представляються у вигляді порівняльних таблиць відповідних текстів.

Під час розгляду проекту нормативно-правового акта у другому читанні з доповіддю на пленарному засіданні Верховної Ради АРК виступає автор проекту. За згодою автора проекту з доповіддю може виступити член робочої групи з доопрацювання проекту або голова головної комісії. Головна комісія має право виступити із співповіддю.

Обговорення і прийняття проекту нормативно-правового акта здійснюється по кожній статті (її частині, пункту, абзацу) і внесеній до неї поправці (пропозиції) окремо. Після постатейного прийняття проекту нормативно-правового акта на голосування ставиться проект у цілому. Нормативно-правовий акт вважається прийнятим, якщо за нього проголосувала більшість депутатів від загального складу Верховної Ради АРК.

Нормативно-правові та інші акти протягом 5-денного терміну після їх прийняття Верховною Радою АРК остаточно доопрацьовуються головними комісіями та ініціаторами проекту, візуються головою головної комісії, передаються до відділу діловодства і контролю Секретаріату Верховної Ради АРК. Цей відділ протягом 5 днів направляє зазначені акти для візування до юридичного відділу і готує їх для подання керівником Секретаріату на підпис Голові Верховної Ради АРК. Голова Верховної Ради АРК зобов'язаний підписати правовий акт Верховної Ради АРК протягом 14 днів після його прийняття. Правовий акт, підписаний Головою Верховної Ради АРК, направляється: до редакції газети «Крымские известия» – для публікації; в редакційно-видавничий відділ Секретаріату Верховної Ради АРК – для внесення у «Збірник нормативно-правових актів Автономної Республіки Крим»; до юридичного відділу Секретаріату Верховної Ради АРК – для обліку, кодифікації і систематизації у правовій базі АРК; до прес-центру Верховної Ради АРК; до Ради міністрів АРК, інших органів, установ та організацій в установленому порядку.

Контрольна форма діяльності Верховної Ради АРК та її органів внаормована Розділом V Регламенту Верховної Ради АРК.

Верховна Рада АРК з питань, віднесених до відання АРК і Верховної Ради АРК, безпосередньо, через постійні або тимчасові комісії, інші створювані нею органи здійснює контроль за додержанням прав і свобод громадян, виконанням Конституції АРК і

правових актів Верховної Ради АРК, контроль за використанням коштів республіканського бюджету, що належить АРК, природних ресурсів, навколишнього природного середовища.

Верховна Рада АРК здійснює контрольні функції у наступних формах:

- аналіз і узагальнення, а в необхідних випадках – перевірка звернень громадян;
- витребування необхідних відомостей, правових актів, документів і матеріалів для вивчення, організації перевірки й реагування;
- заслуховування звітів та інформації керівників органів, що утворюються Верховною Радою АРК і їй підконтрольні;
- заслуховування звітів та інформації посадових осіб, які обираються, призначаються і затверджуються Верховною Радою АРК;
- доручення проведення перевірок відповідним органам і установам; розгляд на пленарному засіданні результатів перевірок і прийняття необхідних рішень;
- утворення в установленому порядку для проведення перевірок тимчасових депутатських і змішаних комісій, розгляд на пленарному засіданні результатів цих перевірок з прийняттям необхідного рішення;
- вирішення питань відповідальності посадових осіб та органів у зв'язку з виявленими порушеннями.

Контрольні функції здійснюються у плановому порядку або на підставі звернень

громадян і юридичних осіб. Загальне керівництво щодо організації контрольних функцій Верховної Ради АРК здійснює Голова Верховної Ради АРК.

§6. Особливості підготовки і проведення першої сесії Верховної Ради Автономної Республіки Крим нового скликання

Перша сесія Верховної Ради АРК скликається Президією Верховної Ради АРК попереднього скликання не пізніше як на 30-й день після обрання не менше ніж 2/3 депутатів від її загального складу. Новий склад Верховної Ради АРК вважається обраним у день публікації в газеті «Крымские известия» або оприлюднення по радіо або телебаченню офіційного повідомлення виборчої комісії АРК про обрання не менше 2/3 депутатів від загального складу Верховної Ради АРК.

Секретаріат Верховної Ради АРК направляє депутату не пізніше ніж протягом через 10 днів після офіційного повідомлення виборчої комісії АРК про обрання не менше ніж 2/3 депутатів від загального складу Верховної Ради АРК наступні документи:

- 1) Конституцію України;
- 2) Конституцію Автономної Республіки Крим;
- 3) Закон України «Про Верховну Раду Автономної Республіки Крим»;

- 4) Закон України «Про статус депутата Верховної Ради Автономної Республіки Крим»;
- 5) Регламент Верховної Ради Автономної Республіки Крим;
- 6) Перелік постійних комісій Верховної Ради АРК попереднього скликання і положення про них;
- 7) Положення про порядок роботи з проектами нормативно-правових актів, що подаються на розгляд Верховної Ради АРК та її Президії;
- 8) Положення про Секретаріат Верховної Ради АРК;
- 9) Положення про Управління справами Верховної Ради АРК;
- 10) Тимчасове положення про помічників депутата Верховної Ради АРК;
- 11) Список посадових осіб Секретаріату Верховної Ради АРК та їхні службові телефони;
- 12) Тимчасове положення про депутатські групи, фракції Верховної Ради АРК;
- 13) Список новообраних депутатів Верховної Ради АРК з указівкою прізвища, імені, по батькові, місця роботи і домашньої адреси.

Дату, час, місце проведення першої сесії Верховної Ради АРК нового скликання, а також

Її порядок денний визначає Президія Верховної Ради АРК попереднього скликання відповідно до вимоги, підтриманої підписами більш як 1/2 від загального складу депутатів нового скликання відповідно до положень Закону України «Про Верховну Раду Автономної Республіки Крим».

Першу сесію Верховної Ради АРК відкриває і веде до обрання її Голови голова виборчої комісії АРК. У залі засідань встановлюються Державний прапор України, Прапор і Герб АРК.

На першому пленарному засіданні Верховної Ради АРК голова виборчої комісії АРК пропонує депутатам почати формування депутатських груп, фракцій, дає пояснення про їхні права і порядок формування. Формування депутатських груп, фракцій проводиться у позапленарний час.

Верховна Рада АРК проводить організаційні пленарні засідання першої сесії з наступним порядком денним:

- утворення комісії Верховної Ради з контролю за електронною системою голосування, а в разі потреби – тимчасової лічильної комісії;
- утворення комісії Верховної Ради з контролю за дотриманням Регламенту Верховної Ради;
- утворення секретаріату сесії Верховної Ради;
- про формування і реєстрацію депутатських груп і фракцій;
- обрання лічильної комісії;

- обрання Голови Верховної Ради АРК;
- обрання першого заступника Голови Верховної Ради АРК;
- обрання заступника Голови Верховної Ради АРК;
- утворення постійних комісій Верховної Ради;
- обрання голів постійних комісій Верховної Ради;
- утворення Президії Верховної Ради;
- обрання постійних комісій Верховної Ради АРК.

Рішенням Верховної Ради АРК до порядку денного організаційних пленарних засідань можуть бути включені інформація Голови Верховної Ради АРК попереднього скликання про підсумки роботи Верховної Ради, а також інформація Голови Ради міністрів АРК про підсумки роботи Ради міністрів.

Після утворення постійних комісій Верховна Рада АРК робить перерву в пленарних засіданнях для проведення організаційних засідань постійних комісій. Постанови і рішення Верховної Ради АРК, прийняті на організаційних пленарних засіданнях до обрання Голови Верховної Ради АРК, підписуються головою виборчої комісії АРК.

§7. Організація роботи сесії Верховної Ради Автономної Республіки Крим

Порядок діяльності Верховної Ради Автономної Республіки Крим, її органів і посадових осіб визначаються Конституцією України, Законом України «Про Верховну Раді Автономної Республіки Крим», іншими законами України, Конституцією Автономної Республіки Крим, Регламентом Верховної Ради Автономної Республіки Крим і нормативно-правовими актами АРК.

Діяльність Верховної Ради АРК здійснюється сесійно. Сесії можуть бути черговими, позачерговими і надзвичайними.

Чергові сесії Верховної Ради АРК скликаються Президією Верховної Ради АРК і проводяться: весняна – з січня по липень, осіння – з вересня по грудень. Позачергові сесії скликаються Головою Верховної Ради АРК за його ініціативою, за пропозицією Президії Верховної Ради АРК, а також на вимогу не менше ніж 1/3 від загального складу Верховної Ради АРК у термін не пізніше як через 10 днів із дня надходження такої вимоги. Надзвичайні сесії можуть скликатися у випадку введення на території автономії режиму військового, надзвичайного або іншого стану, пов'язаного з обмеженням конституційних прав громадян, місцевого самоврядування, статусу і повноважень Верховної Ради і Ради міністрів АРК за вимогою не менше 1/3 депутатів Верховної Ради АРК, з ініціативи Голови Верховної Ради або її Президії.

Проект порядку денного сесії формується Президією Верховної Ради АРК. Пропозиції з питань, запропонованих для включення до порядку денного чергової сесії, вносяться до Президії Верховної Ради АРК не менш як за 20 днів до її відкриття. Порядок денний сесії затверджується рішенням Верховної Ради АРК, прийнятим більшістю голосів депутатів від їх загального складу.

Сесія Верховної Ради АРК складається з пленарних засідань Верховної Ради АРК і засідань її органів. Пленарні засідання Верховної Ради АРК проводяться в середу,

четвер і п'ятницю кожного третього тижня (пленарного тижня) місяця. Чергові засідання Президії Верховної Ради АРК проводяться у вівторок кожного тижня місяця. Позачергові засідання Президії скликаються Головою Верховної Ради АРК або за його дорученням його заступниками в міру необхідності.

Не пізніше ніж за 10 днів до відкриття чергової сесії Верховної Ради АРК або пленарного засідання всім депутатам розсилаються проекти нормативно-правових актів із питань, що пропонується винести на розгляд Верховної Ради АРК. Підготовлені проекти направляються також до Ради міністрів АРК та інших причетних органів. Проекти документів, що виносяться на розгляд позачергової сесії, видаються депутатам під час їх реєстрації.

Пленарні засідання Верховної Ради АРК відкриває, веде і закриває Голова Верховної Ради АРК або за його дорученням один з його заступників. Якщо це з якихось причин неможливо, то за рішенням Верховної Ради, прийнятим більшістю голосів депутатів від їх загального складу, функції головуючого виконує один з членів Президії Верховної Ради або депутат.

Пленарне засідання Верховної Ради АРК відкривається і проводиться, якщо на ньому присутні більше половини депутатів від їх загального складу. На початку кожного засідання реєстраційною групою Секретаріату Верховної Ради АРК під розпис і головуючим на засіданні із застосуванням електронної системи голосування здійснюється реєстрація депутатів. Дані реєстрацій є підставою для відкриття пленарних засідань, а також для нарахування виплат депутату за час участі в пленарних засіданнях. Якщо відкриття пленарного засідання неможливе через відсутність необхідного числа депутатів за даними реєстрації головуючий на засіданні відкладає відкриття засідання на одну годину, потім оголошує перерву до початку вечірнього засідання, а надалі переносить засідання на день наступного чергового пленарного засідання.

У день звичайно проводяться два пленарних засідання – ранкове і вечірнє. Ранкові пленарні засідання проводяться з 10 до 13 год., вечірні – із 15 до 18 год. з перервами відповідно з 11 год. 30 хв. до 11 год. 45 хв. і з 16 год. 30 хв. до 16 год. 45 хв. З 13 до 15 год. проводяться засідання депутатських груп, фракцій, коаліцій, блоків.

На початку першого пленарного засідання пленарного тижня відводиться не більше

однієї години для формування порядку денного на пленарний тиждень і визначення порядку розгляду питань. Цей час може бути продовжений за рішенням Верховної Ради АРК.

Тривалість доповідей, співдоповідей і заключного слова встановлюється головуючим на засіданні Верховної Ради АРК за погодженням з доповідачами і співдоповідачами, але не повинна перевищувати:

– 30 хв. – для доповіді;

– 20 хв. – для співдоповіді;

– 5 хв. – для заключного слова.

Для питань до доповідача і співдоповідача відводиться до 30 хв., для виступів у дебатах – не більше 1 год. Питання до доповідачів направляються в письмовому вигляді або задаються усно.

Виступаючим дається:

– у дебатах – до 7 хв.;

– для повторних виступів у дебатах – до 3 хв.;

– для виступу під час постатейного обговорення проектів нормативно-правових актів, по кандидатурах, порядку ведення засідання, мотивах голосування, для заяв, внесення депутатських запитів, звернень, пропозицій, повідомлень і довідок – до 3 хв.

Депутат Верховної Ради АРК може виступати на засіданні Верховної Ради тільки після надання йому слова головуючим на пленарному засіданні, причому не більше двох разів з того самого питання. За рішенням Верховної Ради АРК, прийнятим більшістю голосів депутатів від їх загального складу, слово для виступу може бути надано запрошеним та іншим особам. Запис для виступу здійснюється через електронну систему голосування або шляхом усного або письмового звернення до головуючого на пленарному засіданні. Перед виступом промовець представляється (депутат називає прізвище, ім'я, по батькові, номер виборчого округу; інші особи – прізвище, посаду або рід занять).

Наприкінці кожного вечірнього засідання відводиться до 30 хв. для виступів депутатів Верховної Ради АРК з короткими (до 3 хв.) заявами і повідомленнями. Обговорення по заявах і повідомленнях не відкриваються.

Тексти виступів депутатів Верховної Ради АРК, що записалися для виступу, але виступили, на прохання цих депутатів включаються до стенограми пленарного засідання за умови, якщо тексти в письмовому вигляді передані до секретаріату сесії.

Постанови і рішення Верховної Ради АРК приймаються шляхом відкритого, у тому числі поіменного, а також таємного голосуванням з використанням електронної системи голосування або з використанням бюлетенів. Поіменне голосування проводиться за пропозицією депутатів Верховної Ради АРК, підтриманою не менш як 1/3 від загального складу депутатів Верховної Ради. По персоналіях поіменне голосування не проводиться.

Під час голосування з одного питання кожний депутат Верховної Ради АРК має один голос і подає його за запропоноване рішення, проти нього або утримується при голосуванні. Депутат голосує особисто, не допускається передача іншій особі права голосу депутата.

Перед кожним голосуванням головуючий формулює зміст питання, що розглядається. По закінченні підрахунку голосів головуючий оголошує результати голосування: число голосів, поданих «за», прийняте рішення або не прийняте.

Інформаційні повідомлення про пленарні засідання Верховної Ради АРК готуються прес-центром Верховної Ради АРК і публікуються в газеті «Крымские известия», а також оприлюднюються через засоби масової інформації. Засідання Верховної Ради АРК протоколюються, записуються через систему стенографування відділу діловодства і контролю на магнітну стрічку.

§8. Організація роботи постійних комісій Верховної Ради Автономної Республіки Крим

Статус постійних комісій Верховної Ради АРК визначається Конституцією АРК, Законом України «Про Верховну Раду Автономної Республіки Крим», Регламентом Верховної Ради АРК, а також Положенням про постійні комісії Верховної Ради АРК та їхні функції.

Постійні комісії Верховної Ради АРК є постійно діючими органами Верховної Ради АРК. Вони утворюються Верховною Радою АРК на термін її повноважень для вивчення, попереднього розгляду і підготовки питань, що відносяться до її відання, здійснення парламентського контролю за виконанням постанов і рішень Верховної Ради АРК і рішень її Президії.

Основними функціями постійних комісій є:

- розробка проектів постанов і рішень Верховної Ради АРК;
- вивчення і розробка питань про стан і розвиток відповідних галузей господарського і

соціально-культурного будівництва, інших питань, що вносяться на розгляд Верховної Ради АРК;

– підготовка висновків по проектах нормативно-правових актів, внесених депутатами Верховної Ради АРК і Радою міністрів АРК;

– попереднє обговорення кандидатур на посади, що обираються, призначаються або затверджуються Верховною Радою АРК;

– парламентський контроль за виконанням постанов і рішень Верховної Ради АРК і рішень її Президії;

– парламентський контроль за виконанням програм і бюджету АРК;

– парламентський контроль за дотриманням вимог законодавства України під час розгляду звернень громадян;

– вирішення інших питань за дорученням Верховної Ради АРК та її Президії.

Діяльність постійних комісій здійснюється на принципах верховенства права, конституційності, законності, гласності, рівноправності, колегіальності, вільного обговорення питань і прийняття рішень. Постійні комісії у своїй діяльності підконтрольні й підзвітні Верховній Раді АРК. Роботу всіх постійних комісій координує Президія Верховної Ради АРК.

Постійні комісії наділені наступними повноваженнями:

– одержувати безкоштовно від керівників органів, підприємств, установ і організацій,

розташованих на території АРК, необхідні матеріали і документи, що стосуються їхньої діяльності, з питань, що відносяться до відання постійних комісій;

– збирати, вивчати й аналізувати інформацію з питань, віднесених до компетенції комісії;

– здійснювати контроль за виконанням Конституції АРК;

– публікувати у пресі проекти нормативно-правових та інших актів, розроблених в комісії, інформацію про діяльність комісії;

– створювати підкомісії й робочі групи;

– призначати з числа вчених і фахівців позаштатних консультантів-експертів комісії;

– залучати до своєї роботи представників громадськості, вчених і фахівців;

– пропонувати депутату Верховної Ради АРК дати постійній комісії роз'яснення з розглянутого питання;

– виступати на пленарних засіданнях Верховної Ради АРК з доповідями і співповідями;

– заслуховувати на своїх засіданнях звіти й інформацію республіканських органів влади і посадових осіб;

– порушувати питання перед Верховною Радою АРК або її Президією про створення тимчасової комісії Верховної Ради АРК або робочої групи Президії Верховної Ради АРК

щодо перевірки питань діяльності відповідних органів і посадових осіб;

– давати доручення відповідним контролюючим органам АРК про проведення перевірок.

Перелік постійних комісій і Положення про постійні комісії та їх функції затверджуються Верховною Радою АРК. Всі постійні комісії Верховної Ради АРК користуються рівними правами.

Склади постійних комісій обираються Верховною Радою АРК з урахуванням побажань депутатів і нормою, встановленою ст.15 Закону України «Про Верховну Раду АРК» (до складу постійної комісії повинні входити не менше 8 і не більше 15 депутатів). Депутат може бути членом тільки однієї постійної комісії. До складу постійної комісії входять: голова комісії, його заступник, секретар і члени комісії. До складу постійних комісій не можуть входити Голова Верховної Ради АРК і його заступники.

Голови постійних комісій обираються Верховною Радою АРК за поданням Голови Верховної Ради АРК. Голова постійної комісії здійснює свої повноваження на постійній основі і входить за посадою до складу Президії Верховної Ради АРК.

Постійні комісії для забезпечення конкретних напрямків своєї діяльності можуть створювати зі свого складу підкомісії. Робочі групи створюються зі складу постійної комісії для підготовки окремих питань. У складі постійної комісії одночасно може бути утворено не більше 2 підкомісій або робочих груп. До складу підкомісії або робочої групи повинно входити не менше 3 членів відповідної постійної комісії.

Основною формою роботи постійної комісії є її засідання. Засідання постійної комісії скликається в разі потреби головою комісії і є правомочним, якщо в ньому бере участь більше половини її складу. Засідання постійної комісії проводяться відкрито, якщо більшістю голосів членів комісії, присутніх на її засіданні, не прийняте рішення про проведення закритого засідання.

Депутати Верховної Ради АРК мають право бути присутніми на засіданні будь-якої

постійної комісії Верховної Ради АРК із правом дорадчого голосу. Присутність осіб, що не є депутатами Верховної Ради АРК, на засіданнях постійної комісії, а також депутатів, що не є членами постійної комісії, на її закритих засіданнях здійснюється за письмовим запрошенням, підписаним головою відповідної постійної комісії.

Засідання постійної комісії відкриває її голова. Він повідомляє членів комісії про наявність кворуму і причини відсутності окремих членів комісії, представляє запрошених. За наявності кворуму голова оголошує порядок денний засідання комісії. Додатково до порядку денного засідання комісії можуть бути включені питання, що відносяться до її відання, якщо на цьому наполягає не менше 1/3 її членів. Рішення про включення питань до порядку денного приймається більшістю голосів присутніх на засіданні членів комісії.

За результатами обговорення і розгляду питань комісія приймає рішення, висновки і рекомендації більшістю голосів присутніх членів комісії. Рекомендації постійних комісій, прийняті в межах їхньої компетенції, є обов'язковими для розгляду органами й організаціями, яким вони адресовані. Про результати розгляду і вжиті заходи має бути повідомлено комісії в 10-денний термін, якщо інший термін не зазначений у самих рекомендаціях.

На кожному засіданні постійної комісії ведеться протокол, у якому вказуються: номер протоколу, дата і місце проведення засідання; список членів комісії та запрошених, присутніх на засіданні; порядок денний засідання комісії; суть обговорюваних питань; прийняті рішення, рекомендації, висновки; результати голосування: «за», «проти», «утримався» (із вказівкою прізвища та ініціалів депутатів). До протоколу додаються документи, наявні по обговорюваних питаннях, а також окрема думка членів комісії. Підписують протокол голова і секретар комісії.

Питання, що відносяться до відання декількох постійних комісій, можуть з ініціативи комісій або за дорученням Верховної Ради АРК та її керівництва розглядатися спільно. Рішення в цих випадках приймаються комісіями окремо і підписуються головами відповідних постійних комісій. Протокол спільного засідання постійних комісій підписується головами комісій і секретарями.

Консультативне, організаційно-методичне, інформаційне і технічне забезпечення постійних комісій здійснюють працівники Секретаріату Верховної Ради АРК, закріплені за постійними комісіями консультанти і фахівці організаційного відділу Служби

організаційного забезпечення Секретаріату Верховної Ради АРК, а також Управління справами Верховної Ради АРК. Консультанти, закріплені за постійними комісіями, мають право бути присутніми на засіданнях відповідних постійних комісій, підкомісій, робочих груп з правом дорадчого голосу.

§9. Організація роботи депутатських груп і фракцій Верховної Ради Автономної Республіки Крим

Статус, повноваження, порядок організації й діяльності депутатських груп і фракцій Верховної Ради Автономної Республіки Крим визначається Конституцією АРК, Законом України «Про Верховну Раду Автономної Республіки Крим», Регламентом Верховної Ради АРК і Тимчасовим положенням про депутатські групи, фракції Верховної Ради АРК.

Депутати Верховної Ради АРК можуть добровільно об'єднуватися в депутатські групи і фракції за умови, що до складу кожної з них входить не менше 10 депутатів. Депутатські групи і фракції створюються з метою консолідації депутатів Верховної Ради АРК за політичними, економічними та іншими переконаннями для вирішення намічених завдань. Депутатські групи, фракції не можуть формуватися з метою, що суперечить статусу депутата Верховної Ради АРК.

Депутатські фракції формуються на основі партійної приналежності депутатів, однак до їх складу можуть входити і безпартійні депутати, що підтримують програмні документи відповідної партії. Депутатські групи формуються на позапартійній основі й об'єднують депутатів, що розділяють однакові або подібні погляди з певних політичних, економічних та інших питань.

Депутатська група, фракція вважаються сформованими з моменту їх реєстрації секретаріатом сесії на підставі заяви, підписаної не менш як десятьма депутатами Верховної Ради АРК, про що секретаріат сесії робить повідомлення на пленарному засіданні. У заяві про утворення депутатської групи, фракції вказуються її склад, голова і заступник голови. До заяви додається протокол організаційного засідання, заяви депутатів. Цілі, завдання і список членів депутатської групи, фракції після реєстрації подаються секретаріатом сесії всім депутатам Верховної Ради АРК.

Депутат Верховної Ради АРК вправі перебувати тільки в одній депутатській групі або фракції. Депутати, що не ввійшли до складу жодної депутатської групи або фракції, є незалежними. До складу депутатської групи або фракції не можуть входити Голова Верховної Ради АРК, його заступники, голови постійних комісій Верховної Ради і депутати – члени Ради міністрів АРК.

Раніше створені депутатські групи, фракції підлягають перереєстрації протягом 15 днів після початку чергової сесії.

Формування депутатських груп або фракцій починається на першому пленарному засіданні Верховної Ради АРК нового скликання до розгляду питань про обрання Голови Верховної Ради АРК, утворення робочих органів Верховної Ради АРК. Перед наступними пленарними засіданнями секретаріат сесії Верховної Ради АРК поширює серед депутатів інформаційні матеріали про депутатські групи, фракції, що утворені відповідно до вимог Регламенту Верховної Ради АРК і Тимчасового положення про депутатські групи, фракції Верховної Ради АРК.

Депутат має право виходу з депутатської групи або фракції, про що він подає письмову заяву голові відповідної групи або фракції та до секретаріату сесії. Якщо депутат вийшов або виключений зі складу однієї депутатської групи, фракції й протягом семи днів не ввійшов до складу іншої, він включається секретаріатом сесії до списку незалежних депутатів.

Реорганізація існуючих і формування нових депутатських груп, фракцій можуть проводитися протягом усього строку повноважень депутатів Верховної Ради АРК. Повідомлення про зміни у складі депутатських груп, фракцій, у їх найменуванні, про припинення їхньої діяльності, а також про утворення блоку, коаліції мають бути подані до секретаріату сесії Верховної Ради АРК у письмовому вигляді за підписом голів або заступників голів депутатських груп, фракцій і доведені до відома депутатів Верховної Ради АРК, а також передані до засобів масової інформації. Про зміни в складах депутатських груп, фракцій або зміни у їх назві, про припинення їхньої діяльності голова групи або фракції протягом семи днів повідомляє письмово секретаріат сесії Верховної Ради АРК.

Якщо склад депутатської групи, фракції внаслідок відтоку колишніх членів стає меншим 10 осіб, то через 15 днів вона вважається такою, що припинила свою діяльність, про що секретаріат сесії повідомляє на найближчому пленарному засіданні Верховної Ради АРК. Однак припинення діяльності депутатської групи, фракції не є підставою для обов'язкового перегляду складу органів Верховної Ради АРК.

Депутатські групи і фракції мають право:

– попередньо обговорювати кандидатури на посади Голови Верховної Ради АРК, його заступників, голів постійних і тимчасових комісій Верховної Ради, кандидатури на посади, обрання, призначення, затвердження, питання про надання згоди на призначення або звільнення яких дається Верховною Радою АРК;

– на виступ свого представника з усіх питань порядку денного на пленарних засіданнях Верховної Ради АРК та її органів, крім випадків, коли рішення приймається без обговорення;

– об'єднуватися в блоки і коаліції, що реєструються секретаріатом сесії на підставі відповідної заяви з додатком протоколу організаційного засідання, підписаного керівниками депутатських груп, фракцій;

– депутатська група або фракція, що ініціювала розгляд питання на пленарному засіданні, має право на виступ свого представника після припинення дискусії на пленарних засіданнях Верховної Ради АРК та її органів, крім випадків, коли рішення приймається без обговорення.

Жодна депутатська група, фракція не має права виступати від імені Верховної Ради АРК. Незалежні депутати виступають тільки від свого імені.

Депутатські групи, фракції проводять свої засідання відкрито і гласно, однак за рішенням депутатської групи або фракції може бути проведене закрите засідання.

Структура депутатської групи або фракції, порядок роботи, умови вступу депутата до депутатської групи або фракції, умови його виходу або виключення визначаються самою депутатською групою або фракцією на основі Тимчасового положення про депутатські групи, фракції Верховної Ради АРК.

Голова депутатської групи або фракції уповноважений виступати від імені депутатської групи або фракції і представляти її на пленарних засіданнях Верховної Ради АРК, її органів, у республіканських органах і об'єднаннях громадян. За відсутності голови його обов'язки покладаються на заступника голови депутатської групи або фракції.

Депутатські групи й фракції утворюють *раду*, що більшістю голосів від фактичного числа зареєстрованих депутатських груп, фракцій приймає рішення рекомендаційного характеру. Рада депутатських груп і фракцій є дорадчо-погоджувальним органом, у складі голів депутатських груп, фракцій та їх заступників.

За необхідності рада депутатських груп і фракцій вносить пропозиції з питань порядку денного, щодо раціональної організації і планування роботи Верховної Ради АРК, сприяє узгодженню позицій депутатів, якщо виникають спірні питання в роботі Верховної Ради та її органів.

Рада депутатських груп і фракцій збирається на засідання за власною ініціативою або за

пропозицією Президії Верховної Ради АРК, Голови Верховної Ради АРК, його заступників. Засідання цієї ради проводяться відкрито і гласно. За необхідності рада депутатських груп і фракцій приймає рішення про проведення закритого засідання.

Рада депутатських груп і фракцій приймає рішення рекомендаційного характеру. Вона може приймати рішення, якщо на її засіданні є присутніми не менше 2/3 її складу. Під час прийняття рішень кожна депутатська група, фракція має кількість голосів, пропорційну числу членів депутатської групи, фракції, виходячи з норми 10 депутатів – 1 голос. Рішення приймаються більшістю голосів від фактичного числа зареєстрованих депутатських груп, фракцій.

За необхідності засідання ради депутатських груп і фракцій протоколюються. Протокол підписується всіма головами депутатських груп і фракцій, що взяли участь у засіданні. Рекомендації ради підписуються головами всіх депутатських груп і фракцій або особами, що їх замінюють.

Для проведення засідань депутатських груп, фракцій Управління справами Верховної Ради АРК надає депутатським групам, фракціям відповідні приміщення, закріплені за ними. За письмовим зверненням голови депутатської групи або фракції Секретаріат Верховної Ради АРК поширює серед депутатів надані офіційні документи і матеріали від депутатської групи, фракції, а також надає іншу допомогу в здійсненні депутатською групою, фракцією передбачених законодавством функцій у Верховній Раді АРК.

§10. Організація роботи апарату Верховної Ради Автономної Республіки Крим

Діяльність Верховної Ради Автономної Республіки Крим забезпечує апарат, що складається із Секретаріату й Управління справами Верховної Ради АРК.

Основними завданнями *Секретаріату Верховної Ради АРК* є:

1. Організаційне, правове, кодифікаційне, експертне, інформаційне, документальне й інше сприяння Верховній Раді АРК у здійсненні представницьких, нормотворчих, організаційно-розпорядчих, контрольних та інших функцій.
2. Організація взаємодії Верховної Ради АРК, її Президії, постійних та інших комісій, депутатів із державними і республіканськими органами влади, органами місцевого самоврядування, районними державними адміністраціями.
3. Забезпечення взаємодії Верховної Ради АРК, її Президії, постійних та інших комісій з підприємствами, установами, організаціями, партіями, громадськими організаціями і громадянами.

Основні функції Секретаріату Верховної Ради АРК:

- забезпечення взаємодії Верховної Ради АРК і її органів, Голови Верховної Ради АРК і його заступників з центральними і територіальними органами державної влади, Радою міністрів АРК, міністерствами, республіканськими комітетами АРК й іншими органами республіканської виконавчої влади, органами місцевого самоврядування, районними державними адміністраціями, об'єднаннями громадян, підприємствами, установами, організаціями, науковими та іншими закладами;
- забезпечення підготовки і проведення сесій Верховної Ради АРК, засідань Президії, постійних та інших комісій, парламентських слухань, нарад та інших організаційних заходів, що проводяться Верховною Радою АРК та її органами;

- сприяння в підготовці, розробці і проходженні проектів нормативно-правових актів, інших документів і матеріалів відповідно до планів роботи, рішень Верховної Ради АРК, її Президії, за дорученням Голови Верховної Ради АРК, його заступників;

- сприяння Верховній Раді АРК у здійсненні парламентського контролю;

- проведення юридичної експертизи проектів нормативно-правових та інших актів, внесених на розгляд Верховної Ради АРК депутатами Верховної Ради АРК і Радою міністрів АРК, на предмет відповідності їх Конституції і законам України, Конституції АРК і нормативно-правовим актам Верховної Ради АРК;

- забезпечення організації контролю за розглядом запитів депутатів Верховної Ради АРК;

- сприяння виборчим комісіям в організації проведення виборів, референдумів і опитувань на території республіки;

- організація прийому громадян, участь у розгляді їхніх пропозицій, заяв і скарг, забезпечення здійснення контролю за дотриманням законодавства про звернення громадян;

- висвітлення в засобах масової інформації діяльності Верховної Ради АРК, її Президії, постійних та інших комісій, депутатів Верховної Ради АРК;

- організація і здійснення кадрової роботи, реалізація державної політики з питань державної служби.

Секретаріат Верховної Ради АРК наділений такими повноваженнями:

- одержувати від Ради міністрів АРК, міністерств, республіканських комітетів, інших органів виконавчої влади АРК, підприємств, установ і організацій, посадових осіб необхідні для роботи документи й інформацію;
- запитувати для узагальнення практики роботи місцевих рад протоколи сесій, засідань постійних комісій, виконавчих комітетів, а також інші документи і матеріали, необхідні для виконання покладених на Секретаріат Верховної Ради АРК функцій;
- залучати фахівців міністерств, республіканських комітетів АРК, підприємств, установ і організацій, працівників місцевих рад для розгляду питань, пов'язаних з підготовкою нормативно-правових актів і забезпеченням контролю за їх виконанням;
- проводити у встановленому порядку наради з питань, що входять до компетенції Секретаріату.

Загальне керівництво діяльністю Секретаріату Верховної Ради АРК здійснює Голова Верховної Ради АРК. Секретаріат Верховної Ради АРК очолює керівник Секретаріату, що призначається на посаду і звільняється з посади Верховною Радою АРК за поданням Голови Верховної Ради АРК. Керівник Секретаріату видає розпорядження і затверджує інструкції.

Заступник керівника Секретаріату – завідуючий відділом по організаційній роботі, завідувачі відділів і керівники інших підрозділів призначаються на посади і звільняються з посад Президією Верховної Ради АРК за поданням Голови Верховної Ради АРК. Заступники завідувачів відділів, консультанти і фахівці відділів та інших підрозділів приймаються на роботу і звільняються з роботи розпорядженням Голови Верховної Ради АРК за поданням керівника Секретаріату Верховної Ради АРК, погодженим з керівниками відповідних відділів, у порядку, передбаченому чинним законодавством.

Прийом на роботу і звільнення з роботи консультантів і фахівців, що працюють безпосередньо з постійними комісіями Верховної Ради АРК, здійснюються розпорядженням Голови Верховної Ради АРК за поданням керівника Секретаріату, погодженим з керівником відділу і головою відповідної постійної комісії.

До складу Секретаріату Верховної Ради АРК входять наступні підрозділи:

- юридичний відділ;
- відділ по організаційній роботі;
- відділ діловодства і контролю;
- відділ кадрів і секретного діловодства;
- відділ міжрегіональних зв'язків, офіційних делегацій і протоколу;
- відділ по взаємодії з органами місцевого самоврядування в Автономній Республіці Крим;
- прес-центр;
- комісія з відновлення прав реабілітованих;
- відділ нагород;
- відділ листів і прийому громадян.

Підрозділи мають у своєму складі керівників підрозділів, консультантів і фахівців і працюють на підставі положень про них, затверджених розпорядженнями Голови Верховної Ради АРК. Гранична штатна чисельність Секретаріату Верховної Ради Автономної Республіки Крим – 83 особи.

На працівників Секретаріату Верховної Ради АРК поширюється чинність Закону України «Про державну службу», законодавство про працю з урахуванням особливостей, установлених Регламентом Верховної Ради АРК і Положенням про Секретаріат Верховної Ради АРК.

Матеріально-технічне і фінансове забезпечення Секретаріату Верховної Ради АРК здійснюється Управлінням справами Верховної Ради АРК. Фінансування витрат на забезпечення діяльності Секретаріату виділяється в кошторисі витрат Верховної Ради АРК окремим рядком.

Секретаріат Верховної Ради АРК має печатку зі своїм найменуванням.

Управління справами Верховної Ради АРК здійснює оперативне управління майном і фінансовими коштами, матеріально-технічне забезпечення Верховної Ради АРК і її органів.

Структура, штатна чисельність Секретаріату й Управління справами, витрати на їхнє утримання встановлюються Верховною Радою АРК за поданням Голови Верховної Ради АРК.

Керівник Секретаріату і керуючий справами Верховної Ради АРК не можуть бути депутатами Верховної Ради АРК.

Положення про Секретаріат Верховної Ради АРК і Положення про Управління справами Верховної Ради АРК затверджує Верховна Рада АРК.